

3. Спасибо І. А. Набуття права власності в цивільному праві України [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / І. А. Спасибо. – К., 2009. – 18 с.

4. Чубаров В. Государственная регистрация прав на недвижимое имущество и сделок с ним [Текст] / В. Чубаров // Закон. Недвижимость: сделки. – 1999. – №5. – С. 42 - 51.

5. Слободянюк С. О. Правове регулювання державної реєстрації речових прав на нерухоме майно: монографія [Текст] / С. О. Слободянюк. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 272 с.

6. Державний реєстратор прав на нерухоме майно як суб'єкт встановлення юридичних фактів у цивільному праві [Електронний ресурс] / Роз'яснення Мін'юст України від 07.07.2012. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/n0025323-12>

УДК 347.19

Довбуш О. Р.

керуючий партнер АО «Домінус», адвокат
м. Львів

ЕВОЛЮЦІЯ НОРМАТИВНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ В УКРАЇНІ

Архаїзми, невідповідність вимогам реального часу, положень Закону України «Про господарські товариства» та Цивільного кодексу України (надалі по тексту – ЦКУ) в частині регулювання діяльності Товариств з обмеженою відповідальністю (надалі по тексту – ТОВ) та й судова практика, яка була сформована на їх основі, без перебільшень можна вважати одним із чинників, який не сприяв інвестиційній привабливості України. До положень нормативних актів та судової практики, які врегульовували діяльності ТОВ і містили в собі підводні камені, можна насамперед віднести такі:

- неможливість застосування акціонерної угоди для врегулювання відносин між засновниками (учасниками) ТОВ;

- імперативність норми щодо обсягу інформації, яка має міститись в статуті ТОВ, що впливає з положень статей 88 та 143 ЦКУ [1];

- імперативність заборони передбачити та застосовувати інші установчі документи ТОВ, окрім статуту;

- можливість збільшення статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю лише після внесення усіма його учасниками вкладів у повному обсязі;

- необхідність підписання нової редакції статут усіма учасниками ТОВ;

- обмеженість функцій учасника ТОВ на участь в діяльності ТОВ.

Можливо з наукової точки зору наведені вище проблемні питання щодо діяльності ТОВ не становлять особливого інтересу, але вони є найбільш наболілими і таким, що викликали нерозуміння зі сторони практиків, які працюють із нормативним врегулюванням діяльності ТОВ в інших правових системах, зокрема тих які використовують англійське право.

Базовий нормативний акт, який врегульовує діяльність ТОВ – Закон України «Про господарські товариства», прийнято ще в 1991 році. Потрібно відзначити, що надивлячись на та, що законодавець до прийняття Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» системно не оновлював нормативне регулювання діяльності ТОВ, були окремі спроби актуалізувати нормативне регулювання окремих аспектів діяльності ТОВ, зокрема до таких спроб відноситься Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів» від 13 травня 2014 року № 1255-VII та Закон України «Про внесення змін до статті 60 Закону України «Про господарські товариства» щодо зменшення кворуму загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю» від 24 листопада 2015 року № 816-VIII. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів» передбачено додаткову підставу розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу з окремими категоріями працівників за певних умов, а саме: припинення повноважень посадових осіб. Переоцінити важливість вказаної новели буде важко, оскільки до вступу в дію вказаної норми засновники (учасники) зокрема і ТОВ не мали законних можливостей оперативно відреагувати на зловживання зі сторони найманого керівника. Окрім Кодексу законів про працю України, вказаним вище законом також внесено зміни до Цивільного Кодексу України, а саме частини 3 статті 99, якою передбачено, що повноваження члена виконавчого органу можуть бути в будь-який час припинені або він може бути тимчасово відсторонений від виконання своїх повноважень. Законом України «Про внесення змін до статті 60 Закону України «Про господарські товариства» щодо зменшення кворуму загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю», надано можливість установчими документами товариств, у статутному капіталі яких відсутня державна частка, встановлювати інший відсоток голосів учасників (представників учасників), за умови присутності яких загальні збори учасників вважаються повноважними. Наявність вказаної норми надала можливість встановлювати в статуті ТОВ, як нижчий так і вищий кворум для проведення загальних зборів учасників ніж той, який передбачений законодавством. Можливість встановити в статуті кворум за наявності якого збору будуть правомочними за відсутності інших інструментів використовується, як інструмент гарантування інтересів учасника навіть із часткою в статутному капіталі розмір якої є незначним.

Слід зазначити, що ТОВ, як організаційно-правова форма господарювання в Україні після відміни вимоги щодо мінімального розміру статутного капіталу, є найбільш масовою за кількістю суб'єктів господарювання, які створенні у відповідній організаційно-правовій формі. Недоліком нормативного врегулювання діяльності ТОВ є те, що законодавець протягом багатьох років не реагував на обґрунтовані вимоги, які б могли сприяти більш ефективному застосуванню ТОВ, як організаційно-правової форми провадження господарської діяльності в Україні. Судова практика, яка сформована в сфері корпоративних відносин, зокрема щодо ТОВ характеризується тенденційністю. За будь-яких обставин буде неправильним очікувати від судових органів формування норм, які б врегулювали ті чи інші відносини у випадку, якщо законодавець не спромігся їх сформулювати. Відповідну тенденцію можна спостерігати на прикладі

застосування до діяльності ТОВ положень щодо акціонерної угоди. Зокрема в нормативних актах відповідна норма відсутня, а судова практика зокрема. Висновки зроблені в Постанові Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2010 року №13 та Постанові Пленуму Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають із корпоративних відносин» від 25 лютого 2016 року № 4, суди виключили можливість застосування акціонерної угоди та фактично позбавив «судової перспективи» можливість застосовувати таку угоду до відносин ТОВ.

За наведених вище обставин важко переоцінити очікування Проекту Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» (надалі по тексту – Закон «Про ТОВ ТДВ»). Чи будуть врегульовані в Законі «Про ТОВ та ТДВ» наведені вище прогалини чи можливо ми отримуємо значно більше? [2]

Згідно прийнятого Закону України «Про ТОВ та ТДВ» можна визначити такі риси:

- можливість застосування корпоративного договору, отже поняття та сфера застосування корпоративного договору цілком відповідає уявленням про цей інструмент, при цьому важливим є те що Законом «Про ТОВ та ТДВ» передбачено механізм забезпечення дієвості корпоративного договору, а саме нікчемність договору укладеного стороною корпоративного договору на порушення такого корпоративного договору;

- застосування безвідкличної довіреності з корпоративних прав, за вказаною довіреністю учасник ТОВ може надати повноваження щодо права на частку у статутному капіталі або повноваження учасників, при цьому зазначивши в довіреності, що до закінчення її строку вона не може бути скасована без згоди представника або може бути скасована лише у випадках, передбачених у довіреності (безвідклична довіреність). Безвідклична довіреність фактично надає механізм учаснику ТОВ передати на певний строк свої права, як учасника ТОВ іншій особі без можливості порушити зобов'язання перед цією особою, шляхом відкликання довіреності.

По-перше, новела Закону «Про ТОВ та ТДВ», яку слід виокремити це скасування нелогічної вимоги, сформованої до цього, щодо необхідності підписання нової редакції статуту всіма учасниками (в тому числі тим учасником, який за відповідні зміни не голосував, при цьому навіть, якщо збори були правомочні і затвердили нову редакцію статуту). Однозначним позитивом Закону «Про ТОВ та ТДВ» є обмежений обсяг інформації, яка повинна бути в статуті (1) повне та скорочене (за наявності) найменування товариства; 2) органи управління товариством, їх компетенцію, порядок прийняття ними рішень; 3) порядок вступу до товариства та виходу з нього), що не спричиняє необхідність затвердження нової редакції статуту при настанні змін певної інформації, що стосується ТОВ, як це було до цього [2].

Законом «Про ТОВ та ТДВ» встановлено вимогу щодо кворуму загальних зборів учасників, при цьому передбачено категорію питань з яких рішення може бути прийнято тільки одностайно, питання щодо яких рішення можуть бути прийняті $\frac{3}{4}$ голосів та простою більшістю. Запропонований підхід до критеріїв прийняття рішень покликаний сприяти самостійному визначенню учасниками ТОВ відносин між ними, при цьому гарантуючи інтереси учасників щодо ключових питань діяльності ТОВ.

Законом «Про ТОВ та ТДВ» імперативно захищено права спадкоємців чи правонаступника на частку в ТОВ не ставлячи таку можливість в

залежність від рішення інших учасників на відміну від діючого законодавства.

По-друге, Закон «Про ТОВ та ТДВ» має можливість створення додаткового органу управління (одночасно із загальними зборами та виконавчим органом) – Наглядову раду, яка серед іншого може скликати загальні збори. Наглядова рада в межах компетенції, визначеної статутом товариства, контролює та регулює діяльність виконавчого органу товариства. Зокрема, до компетенції наглядової ради може бути віднесено обрання одноосібного виконавчого органу товариства або членів колегіального виконавчого органу товариства (всіх чи окремо одного або декількох з них), зупинення та припинення їхніх повноважень, встановлення розміру винагороди членам виконавчого органу товариства. Фактично наглядова рада, це орган, який може переймати на себе частину функцій загальних зборів, окрім вирішення питань віднесених до виключної компетенції загальних зборів та покликаний забезпечити більш динамічне управління ТОВ.

Отже, даний Закон в будь-якому випадку заслуговує на позитивні відгуки. Вказаний закон пропонує однозначно прогресивніше врегулювання діяльності ТОВ в порівнянні із тим, яке забезпечувалось діючими нормативно-правовими актами. Законом передбачено такі довгоочікувані для України новели щодо ТОВ, як корпоративний договір. Слід зазначити, що його положеннями максимально віддано на розсуд учасників ТОВ встановлення правил на підставі, яких будуть врегульовані відносини між учасниками, Законом істотно і максимально можливо зменшено імперативність положень щодо ТОВ при цьому достатньо чітко врегульовано ті аспекти діяльності ТОВ, які залишались позаувагою до цього.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільний кодекс України: кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

2. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Проект Закону України від 13.05.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59093

Joanna Jędrak

*Inż., Wydział Geodezji, Inżynierii Przestrzennej i Budownictwa
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie*

SYSTEMY INFORMACJI O NIERUCHOMOŚCIACH NA UKRAINIE I W POLSCE – ASPEKT PORÓWNAWCZY

Informacje o przestrzeni znane są człowiekowi od wieków. Początkowo występowały w postaci prymitywnych obrazków uwiecznionych na skale, określających kształty obiektów lub ich położenie. Kolejnym etapem rozwoju tej dziedziny było zapisywanie treści na mapach wykonywanych w postaci analogowej, przy czym ta metoda była wykorzystywana na dużą skalę zarówno w Polsce, jak i na Ukrainie jeszcze kilkanaście lat temu. Obecnie znaczną część